

şerhidir. Eserin 1148'de (1735) istinsah edilen bir nüshası Nuruosmaniye Kütüphanesi'nde kayıtlıdır (nr. 2152). **7. Fevâ'id-i Hâtemiyye.** Ahmed Hâtem Efendi'nin bazı Arapça takrirlerinin talebelerinden İbn Reyhân İakabıyla bilinen Mehmed Said Efendi tarafından bir araya getirilmiş şeklidir (*Osmanlı Müellifleri*, II, 167). **8. Mültekâ Şerhi.** Müellifin, İbrâhim b. Muhammed el-Halebî'nin Hanefî fihhina dair *Mülteka'l-ebhur* adlı eserine bir şerh yazdığı yolunda bir rivayetin bulunduğu kaydedilmektedir (*a.g.e.*, II, 166). **9. Manzûme fi'l-ahlâk.** Arapça olan eserin adı yazma nüshalarda *Kaşîdetün câmi'a fi mekârimi'l-ahlâk* (TSMK, Hazine, nr. 129) *el-Manzûme fi'l-ahlâk* (Kastamonu İl Halk Ktp., nr. 4058), *Kitâbü'l-Elfiyye fi 'ilmi'l-ahlâk* (Süleymaniye Ktp., Serez, nr. 4039) gibi farklı şekillerde kaydedilmiştir. 239 beyitten oluşan manzumede vücut organlarının işleyebileceği günahlar açıklanmıştır. *Elfiyye*'ye bilinmeyen bir kişi tarafından Arapça şerh yazılmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Akavalizâde Hâtem, *Şerhu Tuhfe-i Şahidî*, Süleymaniye Ktp., Lâleli, nr. 3562, vr. 1^b-2^a; *Râmiz ve Âdâb-ı Zurafa'sı: İnceleme-Tenkidli Metin-İndeks-Sözlük* (haz. Sadık Erdem), Ankara 1994, s. 87; *Müstakimzâde, Tuhfe*, s. 95; *İsmet, Tekmiletü's-Şekâik*, s. 507, 508; *Fatîn, Tezkiye*, s. 95; *Sicill-i Osmânî*, II, 263-264; *Osmanlı Müellifleri*, II, 166-167; Mehmet Celal Varışoğlu, *Hâtem: Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Divanının Tenkidli Metni ve İncelemesi* (yüksek lisans tezi, 1997), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 4-7, 8-10, 16-17, 24; Hüsameddin Erdem, "Osmanlıda Ahlak ve Bazı Ahlak Risaleleri", *Sû İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 10, Konya 2000, s. 25-64; İhsan Fazlıoğlu, "İbnü'l-Hâim", *DİA*, XXI, 63; Hamid Algar, "Nakşibendiyye", *a.e.*, XXXII, 339; Ali Fuat Bilkan, "Şebk-i Hindî", *a.e.*, XXXVI, 254; Uğur Demir, "Şehidî Osman Efendi", *a.e.*, XXXVIII, 427-428.

KERİM AÇIK

AKPINAR, Turgut

(1928-2011)

Araştırmacı, yazar.

14 Ocak 1928 tarihinde Samsun'da doğdu. Babası Amasya Gökmedrese mahallesinden İdris Naci Bey, annesi Naciye Hanım'dır. İlk ve orta öğrenimini Samsun'da gördü. Ardından İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okudu (1948-1952). Askerlik görevini Erzurum'da yaptı. Hâkimlik stajını İstanbul'da tamamladıktan sonra Beytüşşebap'a tayin edildiyse de istifa ederek gitmedi. Müfettişlik sınavını kazanıp Türkiye İş Bankası'na geçti. 1958'de banka tarafından doktora yapmak üzere Almanya'ya gönderildi. Münih

Turgut Akpınar

Üniversitesi'nde *Die Bankenaufsicht in der Bundesrepublik Deutschland und in der Türkei* adlı teziyle 1962'de doktor unvanı aldı. Dresdner Bank Münih ve Hamburg merkezlerinde dış ilişkiler ve hukuk bölümünde staj yaptı. Yurda dönüşünde Türkiye İş Bankası Genel Müdürlüğü'nde çeşitli görevlerde bulundu. İstanbul bölge hukuk müşavirliği görevinde iken kendi isteğiyle 1980'de emekliye ayrıldı. Böylece özellikle genel ve Türk kültür tarihine ilgili araştırmalara daha çok vakit ayırma imkânı buldu. 7 Aralık 2011'de öldü. Sağlığında Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi'ne 300 civarında kitap bağışlayan Akpınar'ın zengin kütüphanesi İSAM (3500 kitap) ve 29 Mayıs Üniversitesi (4800 kitap) tarafından satın alınmıştır.

Turgut Akpınar yazı hayatına, 1950'de *Cumhuriyet* gazetesinin açtığı yarışmada "Yeşil Amasya'nın Kara Kaderi" isimli yazısıyla ödül kazanarak girdi. 1967'de *Milîyet* gazetesinin açtığı "Dinin Türk Tarihindeki Etkileri" adlı yarışmada Dr. Tuğrul Pınar takma adıyla yazdığı makaleyle ikincilik ödülü kazandı. Banka hukuku üzerine yayımladığı üç kitap dışında Akpınar'ın, İstanbul Üniversitesi tarafından 1981-1988 yıllarında düzenlenen Türkoloji kongrelerine aralarında "Eski Türkler'in Dini: Tek Tanrı İnanıcı mıydı?" (1981), "Türkler ve Domuz: Türkler'in İslamiyeti Kabullerinden Önce de Domuz Beslemedikleri ve Yemedikleri Hakkında Araştırma" (1982), "Fâtih'in Kanunnâmelerinin Mevsukiyetinden Şüpheler ve Bunlar Üzerinde Düşünceler" (1985) gibi başlıklarda sunulan sekiz tebliği, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*'nde on dokuz maddesi, çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanmış araştırma yazıları bulunmaktadır.

Eserleri. **1. Bankalar ve Devlet: Bankalar Kanunu Üzerinde Sistemik ve Karşılaştırmalı Açıklamalar** (Ankara

1966). **2. Türk Tarihinde İslâmiyet** (İstanbul 1993). Eserde Türkler'in İslâmiyet'i kabulüyle başlayan değişimin ekonomi, hukuk, bilim, felsefe, edebiyat ve güzel sanatlar alanında ortaya çıkardığı yeni görünümeler incelenmiştir. **3. Türkler'in Din ve Hukuk Tarihi** (İstanbul 1999). Türkler'in dinî inanç ve âdetleriyle Osmanlı hukuku üzerine yazılmış makalelerinden oluşmaktadır. **4. Türk Kültür Tarihinden Esintiler** (İstanbul 2003). Batılı tarihçilerle Türk tarihçilerinin Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait yazılarını, yörüklerin yaşayışını ve Çepniler'in dil özelliklerini konu edinmiştir. **5. İstanbul Üniversitesinde 50 Yıl Öncesi Bazı Büyük Hocalarımız ve Kültürümüze Katkısı Olmuş Yabancı Bilginler** (İstanbul 2004). Eserde bu âlimlerin hayatından bazı kesitler yer almaktadır. Turgut Akpınar'ın bunların dışında *Batı Almanya Kredi İşleri Kanunu* (Ankara 1971), *Türkler ve Tatarlar Arasında, 1394-1427* (H. J. Schiltberger'den, İstanbul 1995) ve *Türkler'in Elinde Bir Alman Tacir* (H. U. Kraft'tan, İstanbul 1996) adlı çevirileri de vardır.

BİBLİYOGRAFYA :

İsmet Sungurbey, *Medenî Hukukun Temel Sorunları*, İstanbul 2002, s. 221-225; İhsan Işık, *Resimli ve Metin Örnekli Türkiye Edebiyatçılar ve Kültür Adamları Ansiklopedisi*, Ankara 2006, I, 191; *Milliyet*, sy. 7055, İstanbul 16.07.1967, s. 1; *Cumhuriyet Kitap*, sy. 486, İstanbul 10.06.1999, s. 21. AYHAN YÜKSEL

AKRÎ, Abdülfettâh

(bk. ABDÜLFETTÂH el-AKRÎ).

AKSOY, Ömer Asım

(1898-1993)

Dil alanındaki çalışmalarıyla tanınan hukukçu.

5 Nisan 1898 tarihinde Antep'te doğdu. Babası Küllüoğulları'ndan Abdurrahman Efendi, annesi Bayramoğulları'ndan Fatma Hanım'dır. İlk öğrenimini Antep'te yaptı, ardından rüşdiyeyi bitirdi (1911). Talebelerine yurt severlik ve ilim sevgisi aşıl原因an rüşdiyedeki hocası İbrahim Hilmi'den (Konuralp) çok etkilendi. İdâdî tahsiline Antep'te açılan Aynülmaârif adlı özel bir okulda başladı, Antep Ticaret İdâdîsi'nden birincilikle mezun oldu (1916). Daha sonra Halep Posta ve Telgraf Başmüdürlük Kalemi'nde açılan imtihanı kazanıp memurluğa başladı. Bir yıl sonra Antep'e tayin edildi. Memurluk yanında